

Uredništvo in uprava: Ljubljana, poštni predal 290.

Dopisi morajo biti frankirani in podpisani ter opremljeni s štampiljko dotične organizacije.

Rokopisi se ne vračajo.

Ček. račun 13.562.

DELAVEC

STROKOVNI ČASOPIS.

Izhaja 10. in 25. dne v mesecu.

Stane posamezna številka Din 2.—, mesečno Din 4.—, celoletno Din 48.—. Za članstvo izvod Din 1.—.

Oglasil po ceniku.

Telefon št. 3478.

V novem letu.

Odšlo je »staro« in prišlo je »novo« leto...

Za stari letom ne žalujemo. A z novim? Kaj nam prinaša novo? Prinaša morda stare muke in novo trpljenje? Ali bo tudi novo leto brezplodnih konferenc in strahovite brezposelnosti? Bo li »novo« leto takšno, kakor ono, ki smo ga vrgli preko ramen?

V preteklem letu so se odigrali težki in veliki dogodki. A to — novo — je podedovalo ogromne nerešene probleme. Problemi, ki so na preteklem letu ležali kakor težak kamen, ki so pritiskali vso človeško družbo. So sicer reči, ki so kolikor toliko vzete z dnevnega reda. Ali nešteto je takih, in tako pomembnih, ki so ostali na dnevnem redu, da nas je strah, oziroma ne nas, proletariat, nego kapitaliste, a nam proletarcom narekujejo: Glave kvišku in stisnite pesti!

Kot največja inicijalka (začetna črka) v novem letu je dejstvo, da je še vedno 30 milijonov brezposelnih delavcev po vseh državah. Število brezposelnih v preteklem letu se ni samo znižalo, nego se je strahovito povečalo... Okrog tega velpomembnega dejstva se vrti cel niz drugih vprašanj, ki so posredno ali neposredno zvezana z brezposelnostjo.

Vse to so v glavnem rezultati svetovne vojne. Svetovna vojna nam ni zapustila samo bergelj in pohabljenec, ne samo vdov in sirot, ne samo nepreskrbljenih ostarelih očetov in mater, nego je vsadila klico stolkovanja v bodočem.

Cela leta se je prašilo okrog v o j n i h r e p a r a c i j. V preteklem letu so se kolikor toliko uknile. Ali ni ta spor še docela likvidiran, kajti ozko je to vprašanje zvezano z vprašanji vojnih dolgov. Ta vprašanja so v takšni napetosti stopila v novo leto, kakršnih je mednarodna politična atmosfera redkokdaj doživela.

Okrog teh vprašanj se sčujo razne represalije. Te represalije nosijo v glavnem gospodarski značaj; carinsko zidovje med državami in to v takšni višini, da je starodavni kitajski zid ničla.

Splošna atmosfera nemira in nezaupanja ustvarja vse večjo nervoznost. In iz vsega tega se oblikujejo vedno močnejše in silnejše v o j a š k e s i l e vseh držav in vseh vrst.

V tej splošni gospodarski in diplomatski vojni med državami ali med državnimi grupami je p r o m e t b l a g a razrušen in zmanjšan na polovico prejšnjega. Zmanjšanje prometa blaga pa zmanjšuje tudi njegovo produkcijo. Z z m a n j š a n j e m produkcije pa je postal mnogi delavec in delavka brezposeln.

Poleg teh političnih vzrokov brezposelnosti se je povečal in z velikimi koraki izboljšal stroj ter s tem izpopolnil način dela. Vsa ta izboljšanja so se izvršila v industriji in v poljedelstvu. Posledica tega je, da sedaj nezaposleni industrijski delavec, ki je lahko prej šel na kmete, nima več kam iti. In obratno, poljedeljski delavec ali mali kmetič, ki je preje hodil v mesto, da je delal v industriji, se ne more nikamor obrniti. Gospodarska kriza in strašna brezposlica je pritisnila enako na mesta in vasi.

DELA VSKI RAZRED IMA V VSEH PODROBNOSTIH GLEDE TEH PROBLEMOV ŽE SVOJE IZDELANO STALIŠČE. ZA USTVARITEV TEGA STALIŠČA MU JE POTREBNA MOČ. TO MOČ DA DELAVSKEMU RAZREDU LAHKO

Dela in kruha dajte . . .

Vse steklarne so ponovno ustavile obratovanje. Stotine in stotine steklarskih delavcev s svojimi družinami nima dela — nima kruha. V Hrastniku, Rogaški Slatini, Straži in Paraččinu kraljuje glad.

140 delavcev kemične tovarne v Mostah je na cesti brez dela in jela.

Delavstvo kemične tovarne v Celju je brez dela skoro že leto dni.

Granitolom Anton Res v Ribnici na Pohorju je odpustil 145 delavcev in jih s tem pognal v revščino, glad in mraz.

Tovarna čevljev „Petovija“ v Ptujju je odpustila 140 delavcev.

Voščili so srečno novo leto, dali pa niso ne odpravnine ne pokojnine . . .

Človeštvo, družba, kako si „pravična“. Delali smo in ustvarjali, zaslužili pa lakoto, ulico, kamen mesto kruha . . .

Ne prosimo nič, nočemo miloščine! Mi hočemo kruha, hočemo dela!

Položaj na Jesenicah.

Položaj na Jesenicah je skrajno napet, vendar je nastalo zdaj premirje do 14. januarja t. l., do katerega dne se je KID obvezala brezpogojno odgovoriti na delavske zahteve. Več o stvari ne moremo poročati, ali delavstvo je zaradi napetega položaja v skrajni in absolutni pripravljenosti.

Poziv

Banski upravi, središnjemu odboru pomožne akcije v Ljubljani, javni borzi dela in vsem onim, ki so dolžni prevzeti skrbstvo za brezposelno delavstvo.

Steklarji, ki že par let skrajšano delajo, so ponovno vsi brez dela. Steklarne so ustavile vse obrate. Tako v Hrastniku in Rogaški Slatini. Stotine in stotine delavstva te stroke in njihovih družinskih članov je v največji bedi.

V Ribnici na Pohorju je granitolomno podjetje Res odpustilo 145 delavcev. Zaradi ponovno znižanih plač ni moglo delavstvo ničesar prihraniti, zato je pomanjkanje in gladovanje neizogibno.

Vse delavstvo kemične tovarne v Mostah je vsled ustavitve tovarne že od decembra meseca brez dela.

Delavstvo kemične tovarne v Celju že od marca meseca lanskega leta zaradi ustavitve obratovanja nima dela niti zaslužka.

Sila je na vrhuncu! Pozivamo naslovljene institucije, da store vse, da se brezposelnim njihovo gorje v brezposelnosti olajša!

Oblastni odbor Splošne delavske zveze Jugoslavije za dravsko banovino v Ljubljani.

SAMO ORGANIZACIJA DELAVSKEGA RAZREDA. ZATO POVEZIMO VSE PROLETARSKÉ EDINICE

CE V VELIKO IN MOČNO KOLO RAZREDNEGA DELAVSKEGA POKRETA!

Strokovne organizacije edina opora delavca!

Delavce bi rade pridobile različne osebe in skupine. Vsi hočejo biti njih osrečevalci. Večinoma se pa izkažejo kot demagogi in zavajalci. Predsednik zveze nemških svobodnih strokovnih organizacij sodrug Leipart je v svojem go-

voru o kulturni nalogi strokovnih organizacij zaradi tega izrekel naslednji opomin:

»Ne prezirimo, kako vplivajo uspešni reakcije na delavstvo! Vrši se nov prelom med državo in gospodarstvom, ki je tem bolj nevaren, ker je

razočaranje v minulih letih množice notranje najhujše razkrojilo in zaradi tega marsikje sedaj ne more vznikati nobena nova nada. Vera v pravičnost, na človeški red sploh, se je omajala. Zaupanje se vedno bolj izgublja. To zavaja k razdirajoči kritiki, k brezglavosti in k radikalizmu. Kulturni boljševizem goje namenoma tisti, ki so za tako reakcijo v socialnem razvoju odgovorni. Ob tem času nudijo strokovne organizacije delavcu edino zaslombo. Njih ideje so, ki mu dajejo kljub sedanji negotovosti moč, da notranje vztraja v svojih nazorih in borbenosti. Brez našega dela bi bil v Nemčiji že zdavnaj nastal kaos.«

Ta izjava ne velja le za nemško delavstvo, marveč za delavstvo sploh. Delavstvo bi mnogo bolje storilo, če ne bi poslušalo demagogov in strnjeno branilo svoje interese po vseh državah.

Borba za skrajšanje delovnega časa.

Neovrtni dokazi v prid skrajšanja delovnega časa.

(IGB.) Dne 10. januarja 1933 se sestane v Ženevi konferenca zastopnikov vseh treh strank (podjetnikov, delavcev in vlad), ki jo mednarodna strokovna zveza že dolgo časa zahteva, da se posvetuje o tehničnih problemih glede skrajšanja delovnega časa. Sklepi te konference se potem predložijo dne 31. marca 1933 sklicani sedemnajsti mednarodni konferenci urada dela, ki naj končno sklene konvencijo.

Ti sklepi morejo ugotoviti le eno, da je neglede na krizo ali pa glede na njo znatno skrajšanje delovnega časa postala naravna nujnost!

Ce bi tega dejstva v okviru svojega že večletnega boja strokovna internacionala ne bila že tolikokrat dokazala, bi zadostovala tudi pravkar na kongresu ameriške strokovne zveze sprejeta resolucija, da odpravi vsakršen dvom o pravilnosti tega stališča. Sklep, ki je bil glavni predmet kongresa ameriške strokovne zveze, pravi dobesedno: »Tehnične izboljšave, zlasti potom avtomatičnih in polavtomatičnih strojev, so tako napredovale, da nezaposlenosti celo tedaj ne bi bilo mogoče odpraviti, če bi se tudi v vsem gospodarstvu uveljavil najkrajši delovni čas in najvišje mezde, ki so bile pred krizo splošno uvedene.«

Isti sklep potrjuje to dejstvo s številkami: Že leta 1929., ko je gospodarstvo doseglo najvišjo stopnjo produktivnosti, je bilo 2.4 milijone nezaposlenih. V primeri z letom 1919. je do 1929. produktivnost narasla za 42%, število delavcev v tovarnah pa je v primeri z letom 1919. padlo za 241.000. Železnice prevažajo večjo množino blaga, pa so kljub temu v tem času odpustile 362.000 delavcev. Premogovniki so odpustili 122.000, kmetijstvo pa celo 800.000 delavcev!

Zveza ameriških strokovnih organizacij zahteva: 1. Parlament naj v državnih službah določi delovni čas največ 30 ur na teden (kar bo v prid enemu milijonu delavcev). 2. Železničarji naj delajo po šest ur na dan. 3. Izvede naj se velika propaganda za uvedbo petdnevnega tedna in šesturno delo v zasebni industriji, pri čemer, če bi bilo potrebno, se naj izvede tudi prisilna akcija. Določi naj se eventuelno zveza, ki naj s tem bojem prične. (Ko je bila leta 1897. v Zedinjenih državah izdana parola za uvedbo osemurnega delavnika, so to vlogo prevzeli privatni nameščenci — zveza pisarjev. Op. ur.) 4. S

skrajšanjem delovnega časa se naj zahteva obenem zvišanje mezd.

Zveza ameriških strokovnih organizacij se s svojimi zahtevami ne vda nikakršnim utopijam. Že za vlade Hooverja so na zahtevo strokovnih organizacij pričeli v nekaterih državah obratiti skrajševati delovni čas. Demokratska in republikanska stranka sta se nedavno vsaka na svojem letnem zborovanju izrecno izjavili za skrajšanje delovnega časa.

Zedinjene države, en cel kontinent, zahtevajo skrajšanje delovnega časa. Delavske organizacije vseh dežel in vseh smeri stoje na istem stališču. Nobenega znanstvenika, ki se more smatrati resnim, ni proti tej akciji.

Na pripravljeno tehnično konferenco v Ženevi apelira ves svet in pričakuje od nje soglasen odgovor!

Črna perspektiva in delavska solidarnost.

V mednarodni politiki se zbirajo črni oblaki. To mora danes biti jasno za vsakogar. Polno mednarodnih problemov je v razpravi. Že smo menili, da se bližamo razorožitvi, sodelovanju evropskih držav, črtanju vojnih dolgov, uveljavljanju društva narodov kot mednarodnega parlamenta in mednarodne avtoritete, ki bo na demokratičen način vodila mednarodno politiko po poti miru k ugodnejšim socialnim razmeram. Nismo pričakovali, da bodo današnje vlade imele toliko zamisla za ureditev splošnih razmer, razmer človeške družbe. Toda pričakovali smo opravičeno, da bo tudi današnja diplomacija uvidela, kam vodi sedanja mednarodna politika, ki jo diktirajo bankirji sveta.

Namesto mednarodnega sporazumevanja, nastopa nova doba nacionalnega šovinizma, nova borba za kapitalistično premoč veseli, v kateri male države ne pridejo niti do besede. Mednarodna pogajanja skoraj v vseh vprašanih probleme zapletajo in stranke ograjajo drugo od druge. To se godi, ker ni resne volje, ker je namen tak.

Ta dejstva vidi lahko vsakdo za kulisami in so hudo svarilo in resen opomin vsem onim, ki jemljejo vse lepe probleme resno. Izkušnja vojne

je te probleme diktirala narodom, ne pa kapitalizmu, ki se skuša rešiti na račun narodov.

Ne hujskamo, ker so to dejstva. Opozoriti pa moramo na te pojave delavstvo in svetovno demokracijo, ki je že zaradi svojega spoznanja odgovorna, če se bodo stvari tako razvijale v škodo in ruin človeštva.

Sporedno z izigravanjem navedenih problemov se vrši na celi črti tudi najneobzirnejši boj proti delavstvu, ki je seme bodočnosti in nositelj demokracije. Hude boje, hudo pomanjkanje mora prenašati delavstvo zaradi nezdrave mednarodne politike in preziranja delavskih interesov. Poglejmo naokoli! Polagoma gre proces: manjše plače, manj svobode, odpusti, preganjanje. Tako počasi se strižejo fizične in duhovne sile delavstva, narodov — povsod.

Proti vsemu temu pač ni druge pomoči kakor sklenjene vrste delavstva vseh narodov. Reči moramo, da je naravnost čudno, da se še danes dobe delavci, ki ne cenijo organizacije, dasi prav dobro vedo, da je le v organizaciji potrebna sila, ki bo uresničila tudi mednarodne probleme, ne v prid klikam, kapitalizmu, ampak v prid eksistence in kulture človeštva.

Gospodarska kriza — kriza duha in dela.

Zlo je gospodarska kriza. Vsi vemo, da je gospodarska kriza in ves neomejeni svet tudi ve, kaj ji je pravi vzrok. V kratkem stavku označujemo ta vzrok: **Gospodarski krizi in nje posledicam, neznosnim socialnim razmeram za delovne sloje, je vzrok krivični gospodarski sistem.**

To ni nova, marveč tisočkrat premlena resnica. V sedanjem gospodarskem sistemu ni pričakovati odprave gospodarske in socialne krize, ker se stekajo sadovi dela v krepilje vedno ožjega kroga ljudi, ki ne čuti in ni odgovoren za splošno človeštvo. Ožji krog družbe seda na tovarne, si osvaja zemljo in vse produkcijske pomočke, velika večina ljudi, ki ne pripada temu krogu, pa nima nobene pravice ne do posesti, ne do blaga, ne do strojev. Ožji gospodarski krog te izločene ljudi jemlje v službo, kolikor meni, da so mu potrebni za osvajanje novih dober in jih minimalno odškoduje z denarjem. Gospodar-

ski krogi imajo dvakrat dobiček: pri produkciji dober in pri prodaji, dočim dobi delavec prvič premalo plače in drugič mora plačevati blago predrago. Tako današnji gospodarski sistem razlašča človeštvo. Odtod tudi, neglede na tehnizacijo produkcije in naraščanje števila človeštva, velika nezaposlenost, ki se ne more nikdar odpraviti brez temeljite izpremembe tega gospodarskega sistema. Pomožne akcije so potrebne po krivdi sistema, toda ne pomožne akcije karitativnih in drugih društev, ampak obične in države in ne na podlagi do-

Mile Klopčič:

Božična.

Marija v mestu prenočišča je iskala, a ni ga našla. Pa k pastircem je zbežala in v hlevu legla, da bi noč prespala. Marija se je žalostila.

Ko je prišel večer, se je Marija nasmehnila in je otroka, sina Jezusa rodila in ga na mrvo v jasli položila. Marija se je veselila.

Otrok se je smehljaj, in mati je bedela; bogve, kako nad njim bom se ihtela, bogve, kako poredkem bom nad njim vesela. Marija se je žalostila.

Prinesli so otroku v dar zlatá. Dotaknil se ga je, bleščoba je prešla. Zlata ne mara, mater le pozná. Marija se je veselila.

Gospodinja je za rojstvo to doznala; Rodila se je v kočji sila, ki nas bo pregnala! Marija s sinom svojim je takoj zbežala. Marija se je žalostila.

Otrok je rasel, velik je postal. Iz templja je mešetarje pogljal in zbral učence, nauke jim dajal. Marija se je veselila.

Povsod krivico hudo je izganjal, povsod pravico je ljudem oznanjal. Zato visoki svet ga je povsod preganjal. Marija se je žalostila.

Potem birič je Jezusa njel. In sin od matere slovo je vzjel. Ob treh birič ga je na križ razpel. Marija se je silno žalostila.

Učenci sinovi so mater tolažili: Pogledjte, mati, enega ste le rodili, a z njim ste tisočim poti odkrili!

Tedaj se je Marija skozi solze rahlo nasmehnila...

brodelnosti, ampak dolžnosti, ki se mora naložiti gospodarskemu sistemu, splošnemu gospodarstvu, ker je v bistvu odgovorno za vse zlo le to zaradi svojega sistema.

V ljubljanskem listu smo čitali, da je organizacija grafičarjev, ki šteje v vsej državi okoli 4000 članov, izplačala svojim članom v dvanajstih letih 44 milijonov dinarjev podpor. To je ogromen znesek, toda organizacija je storila to zaradi tega, da obvaruje svoje tovariše pred izkoriščanjem po podjetnikih, to je, v varstvo svojih tarifnih pogodb. Torej izključno zaradi gospodarskega sistema, ki hoče izkoristiti delovne sloje, ker bi bili sicer njih tovariši neusmiljeno izročeni delodajalcem.

Tako, kakor v tej stroki, je tudi drugod, le žal, da delavske organizacije še niso dovolj krepke, da bi storile isto.

Kilometerske razprave smo že čitali o načinu ozdravljenja krize. Javna dela, mednarodna posojila, odprava carinskih mej, razorožitev, sporazum med narodi! Grozno, koliko lekov, a resno se ne izvede niti eden. Le posamezni glasovi so se upali tudi trditi, da tiči glavna napaka v sistemu gospodarstva. Ti posamezni glasovi se pa izgublajo v kapitalističnem nacionalnem šovinizmu in umetnem vzdrževanju sedanjega sistema. Ti glasovi trdijo, da se nahaja današnji kapitalistični sistem v krizi, ker je dosegel neke vrste višek ter da ga je treba preosnovati v temelju, če se hoče rešiti civilizacijo človeštva. Ta resnica zadeva kapitalistično družbo v živo, zaradi tega molči o njej in vara javnost s problemi, ki položaja ne morejo izpremeniti. Če pojde gospodarstvo po tej poti, mora število nezaposlenih naraščati, tako naraščati, da ga tudi delavci, kakor so požrtvovalni, ne bodo mogli več vzdrževati, ker bodo sami v še večji bedi kakor so že.

Povejmo še en primer. V Ljubljani, pa tudi drugod, podjetniki odpo-

Nabirajte že sedaj člane za Cankarjevo družbo 1933-34! Kriza delavske književne založbe ne sme zadeti. — Uredite tako, da se plačuje v obrokih po Din 1.— teden-sko in v 5 mesecih je 20 Din vplačanih, kar član niti čutil ne bo. — Naša volja naj bo močna in samozavestna!

vedujejo. delavcem in nameščencem službe. Pred potekom odpovednega roka pa pravijo: v službi vas še rad obdržim, samo za manjšo plačo; če vi nočete, dobim drugega. Taki primeri se dogajajo pri nameščencih, ki nimajo niti tisoč dinarjev mesečne plače! Socialni čut, konzum, gospodarstvo, kaj vse to!

Po vsem tem, kar smo tu povedali, današnja kriza ni kriza gospodarstva, marveč kriza gospodarskega sistema, predvsem pa kriza duha. Zakaj, kako bi sicer bilo mogoče, da se ves svet pušča varati do skrajnih mej? Kako bi bilo drugače mogoče slepomišenje, ko je vendar vsakemu analfabetu znano, da se kriza more odpraviti le tedaj, če prevzame človeška družba odgovornost za eksistenco vsega človeštva?

Celo enostavno zahtevo, da se skrajša delovni čas, ki bi vsaj začasno omilil nezaposlenost, obravnava današnja družba brez vsakršnega interesa!

Duh je v krizi! Najprej je treba zbuditi duha iz krize, predočiti mu dejanski položaj in pokazati edini izhod, ki je v temeljiti izpremembi gospodarskega sistema, da bo služil vsemu človeštvu. Ta duhovna kriza je huda in glavni vzrok, da varanja ni ne konca ne kraja!

STROKOVNI VESTNIK.

KOVINARJI.

Borba za valorizacijo plač delavstva na Jesenicah.

Savez Metalskih Radnika Jugoslavije je na podlagi razsodbe razsodišča, ki je razsodilo v korist delavstvu, da je bila odpoved kolektivne pogodbe upravičena vsled porasta draginje, vložil konkretno zahtevo, s katero sta soglašali tudi ostali dve organizaciji. Zahteva je v tem, da se valorizirajo plače delavstva v razmerju porasta draginje. Ker je organizacija stavila termin 29. december 1932, na kateri dan naj se zadeva uredi, je K. I. D. obratno odgovorila, da vsled odsotnosti lastnika tovarne, gospoda Westna, ni mogoče na zahtevo podati nikakega odgovora, da pa se bo prve dni januarja 1933 predsednik vrnil, nakar da bo upravni svet odločil o zahtevi delavstva.

Na podlagi tega odgovora je delavstvo zborovalo dne 30. decembra in vzelo na znanje poročila svojih zaupnikov. Vsled zavlačevanja te zadeve, vsled česar je do omenjenega dne ostalo vse brez rezultata, je na velikem zboru v Delavskem domu na Savi sprejelo delavstvo soglasno zadnji odgovor organizacije na K. I. D., v katerem se stavlja kot zadnji termin 5. januar.

Martinski delavci pa so iz solidarnosti napram vsemu delavstvu podali na tem zborovanju izjavo, da, ako ne bo prišlo do 5. januarja 1933 do konkretnega sporazuma, da bodo dne 6. januarja sklepali o načinu, kako podjetje pripraviti do tega, da se odloči za zahtevo delavstva. To izjavo solidarnosti je vse delavstvo burno pozdravilo.

Savez Metalskih Radnika Jugoslavije je v svojem dopisu na K. I. D., katerega so sopodpisale tudi ostale organizacije, podal izjavo, da radi zavlačevanja organizacija odklanja odgovornost za vse neljube posledice, ki bi jih podjetje izzvalo vsled

morebitnega zavlačevanja še preko 5. januarja.

Predstavniki organizacije so podvzeli vse, da se pride na miren način do sporazuma. Podjetje ne kaže posebno veliko dobre volje do sporazuma. Ali naj se vsled trmoglavosti prične boj z zadnjimi sredstvi, ki delavstvu še preostanejo? V interesu podjetja in javnega miru to ni, odgovornost za vse posledice nosi vsekakor podjetje, ki se kljub odločitvi razsodišča umika zahtevi delavstva. Delavstvo pa si seveda ne more pustiti dopasti takega brskiranja. Delavstvo se zaveda, da ima za svoj boj eno in edino glavno sredstvo, to je nezlomljiva solidarnost v borbi za obstoj. Moti se kdor misli, da bodo jeseniški kovinarji pred grožnjami poklekli. Pokonci glave, brez strahu, naprej!

Jesenice

Kako agitirajo nacionalni sindikati v Beogradu za svoje člane. Nacionalni sindikat je poslal dopis zvezi podjetniških združenj, v katerem prosi, da zveza delodajalskih združenj vpliva po svojih članih, da pristopijo pri njih zaposleni delavci v nacionalni sindikat. Podjetniki so vodstvu »delavske« organizacije hvaležni za ta poziv, ker vedo, da bo to koristilo njim, ker se bo s tem oviral razvoj svobodnih strokovnih organizacij. Vodstvo je rado ustreglo prošnji in je razposlalo okrožnico vsem združenjem. Vse to pove dovolj jasno, komu služijo takozvane nacionalne organizacije.

Govorimo in pišemo. Časopisje bi moralo biti informator in vzgojitelj javnosti. Tudi zabavo rabijo čitatelji. Naše časopisje ima pa še prav izrečno nalogo, da v današnji družbi, o kateri vsa javnost govori, da jo preveča napačen gospodarski sistem, naslaka stvari in razna vprašanja tako, kakršna so in kako je treba gledati nanje, da plovemo k ugodni rešitvi. To je naloga delavskega časopisa, in sicer ne samo zaradi delavstva, ki trpi zaradi nereda v gospodarstvu, marveč mnogo bolj še zaradi splošnega razvoja. Cilj vsakega kulturnega človeka mora biti izpopolnitev in ureditev človeške družbe. Ta cilj je tudi naš. In delavstvo, ker ne pride nikjer do besede, bi rado vsaj v časopisju povedalo jasno in odkrito svoje mišljenje v interesu svojem in splošnega razvoja. To je vzrok, da je po našem mnenju svobodna beseda v tisku in besedi vitalna javna zadeva, ne le razredov, ampak človeštva.

Ina Slokanova:

Božič bednih otrok.

Doma pri nas je mráz...

Doma pri nas izza peči

starka Zima škodoželjno kima. In striček Glad, pogosto pride k nam povasovat.

Nas greje samo mamina ljubezen in očkove besede so nam kruh...

K nam domov ni Jezušček prišel, ker ni tople peči, da bi se pogrel — in ni smehljajev, da bi bil vesel.

A mi smo ga čakali... Vso dolgo, čudežno božično noč smo o njem sanjali — in o angelcih, ki nosijo darila. Oh, kako smo trepetali, da bi ta rajska bitja lahko krila, — k nam poti ne izgrešila.

Ni jih bilo! Le striček Glad je v mrzlem jutru spet prišel vasovat...

(Del. Politika.)

Obvestilo članom Splošne gospodarske in konzumne zadruge za Gorenjsko, r. z. z. o. z. zaradi občnega zbora.

Skupna seja načelstva in nadzorstva Splošne gospodarske in konzumne zadruge za Gorenjsko r. z. z. o. z. na Jesenicah je dne 31. decembra 1932 po vsestranskem razmotrivanju in upoštevanju članov združene zadruge, t. j. članov, ki so pristopili k drugi od »Stana in doma« in od ukinjenega okrožja Konzumnega društva za Slovenijo na Jesenicah kakor tudi članov lastne zadruge, t. j. bivše »Stavbene in gostilniške zadruge Delavski dom na Jesenicah« določila tole število delegatov za izredni občni zbor, ki se vrši dne 22. januarja t. l.:

območje oddajališča Sava, gostilne Sava, ter Stan-in-domarjev iz tega okoliša 12 delegatov;
območje oddajališča Jesenice in članov iz tega okoliša 5 delegatov;
območje oddajališča Koroška Bela, gostilne Javornik in Stana in doma 8 delegatov;
območje oddajališča Slov. Javornik (Borovlje) 5 delegatov;
območje oddajališča Dobrava 3 delegati;
območje oddajališča Sp. Gorje 4 delegati;
območje oddajališča Mojstrana 4 delegati;
območje oddajališča Radovljica 2 delegata. — Skupno 43 delegatov.

Poleg tega se z glasovalno pravico udeležijo občnega zbora še vsi člani načelstva in nadzorstva zadruge. Te delegate se voli na članskih zborovanjih, ki so bila objavljena v zadnji številki »Delavca«. Ostala navodila so tudi tam. Za delegate morejo biti izvoljeni samo aktivni in kupujoči člani.

Prosimo vse člane, da ta navodila upoštevajo.

NACELSTVO IN NADZORSTVO.

RUDARJI.

Vodstvo Z. R. J. v Zagorju ob Savi sklicuje za v nedeljo, dne 22. januarja t. l. ob 10. uri dopoldne v pisarni Zveze rudarjev v Zagorju plenarno in revizijsko sejo s sledečim dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika zadnje seje.
2. Pregled računskega zaključka za leto 1932.
3. Revizijsko poročilo.
4. Določitev datuma in kraja za vršitev kongresa.
5. Eventuelni predlogi za kongres.
6. Položaj rudarstva.
7. Razno.

Člani plenuma in revizije bodo še posebej z vabilu vabljeni. Udeležba dolžnost.

VODSTVO.

Mezdno gibanje rudarjev drž. rudnikov.

Po več kot osem mesečnih prošnjah in protestih je Generalna direkcija ministrstva za rude in šume v Beogradu odredila Direkciji drž. rudarskih podjetij v Sarajevu, da je sklical mezdno razpravo za dne 12. januarja t. l. v Sarajevu.

Upravičenost delavstva po zahtevi revizije sedaj veljavnega »Radnega ugovora« leži na dlani, ker je uprava drž. rudarskih podjetij pri razpravah v februarju mesecu lanskega leta zahtevala samo znižanje, mesto da bi bila pristala na primerno povišanje takratnih plač, s čemur se delavski zastopniki naravno niso mogli strinjati in je uprava enostransko s 1. aprilom l. l. uveljavila nov mezdni sistem, ki je v primeru s prejšnjim še veliko slabši.

Upamo, da bo sedaj uprava drž. rudnikov bolj uvidevna, zakaj mislimo, da je imela dovolj prilike spoznati obupen gospodarski položaj svojih rudarjev, v primeru z rudarji privatnih rudnikov, kar gotovo ni bilo v dobro njenemu ugledu.

Zahteve rudarjev so zelo minimalne in se glase:

1. Uvede naj se popolnoma nov mezdni sistem, kateri naj nadomesti sedanje, ga kompliciranega. Določi naj se 5 mezdni kategoriji, v katere se naj delavstvo uvršča tako, kakor je to v Pravniku za Bratovske skladišnice in sicer: I. kat. (po P. o. B. S. II.) Din 40.—, II. kat. Din 36.—, III. kat. Din 33.—, IV. kat. Din 30.—, V. kat. Din 25.— kot temeljna plača na storjeni shift.

2. Akordne postavke se naj uvede tako, da bo njih povprečje znašalo 25% nad temeljno plačo dotične kategorije. Sedaj veljavne doklade naj popolnoma odpadejo.

3. Razlika v akordu naj znaša in sicer: pri učenem kopaču 90% in vozaču 85% zasluška kopača.

4. Delavca se z dosežene kategorije ne sme premestiti v nižjo.

5. Kot deputat naj služi vedno produkcija dotičnega rudnika, na katerem delavstvo svojo službo vrši in naj znaša: pri rudniku Zabukovca, za oženjene 48 mt., za samce 20mt.; pri rudniku Velenje, za oženjene 75 mt., za samce 30 mt. letno, in poleg tega še po 1 vozček drv mesečno za oženjenega in tudi za samca, če živi v skupnem gospodinjstvu s stariši.

6. Plačan dopust se naj prične z dovršitvijo 2-letne službene dobe in se naj

stopnjuje za 1 dan z vsakim nadaljnjim letom dovršene službe.

7. Starostna službena premija naj znaša letno: od 5 let službe naprej po Din 80.—, od 10 let naprej po Din 200.—, od 15 let naprej po Din 300.—, od 15 let naprej pa za vsakih nadaljnjih dovršenih 5 let po Din 50.— več.

8. Rudniški konzumi, oziroma blagovna oddajališča se naj urede tako, da bodo imeli na zalogi vse življenjske potrebščine in bo njih prodajna cena odgovarjala določilom obrtnega zakona čl. 214, odst. 2.

9. Z delovno pogodbo (Radni ugovor) se ne smejo kršiti pravice delavstva, pridobljene po obstoječi socialno-zaščitni zakonodaji.

10. Vse ostale določbe sedaj veljavnega »Radnega ugovora«, v kolikor ne nasprotujejo zgoraj navedenim točkam, naj še ostanejo v nadalje v veljavi.

SPLOŠNA DELAVSKA ZVEZA.

Hermann Müller-Lichtenberg.

Nekdanji podpredsednik Splošne delavske strokovne zveze (ADGB) sodrug Hermann Müller je nenadno in nepričakovano umrl 13. novembra 1932. Dasi je umrl sodrug v zadnjem času kazal željo, da se poda v pokoj, je vendar njegova nenadna smrt težka izguba za nemško delavstvo. Hermann Müller je dosegel starost 64 let. Po poklicu je bil litograf in je deloval v svoji poklicni organizaciji cela desetletja. Od 1898 do 1900 je bil urednik bohumškega strankinega lista, 1900 je sledil klicu v Bremen kot delavski tajnik, kjer je deloval skupaj s sodr. Fritzem Ebertom, poznejšim prvim republikanskim predsednikom nemške republike. Leta 1905 je bil odpoklican v od osrednje komisije strokovnih organizacij ustanovljeno delavsko tajništvo. 1922 je stopil v uredništvo korespondenčnega lista, današnjega strokovniškega glasila. 1924 je bil izvoljen Müller od Zveznega načelstva za podpredsednika ADGB. Hermann Müller je bil rojen socialni politik. Ne najmanjše zaradi svoje lastnosti kot socialni politik je bil odposlan od nemških strokovnih organizacij kot zastopnik v Mednarodni urad dela. Od leta 1924 je bil neprekinjeno za glasovanje upravičeni nemški delavski zastopnik na mednarodnih konferencah dela. Odtlej je bil tudi član upravnega sveta Mednarodnega urada dela. Pripadal je celi vrsti odsekov. Tako n. pr. odseku za dnevni red MUD, odseku za vprašanja delovnega trga, odseku za jezikovno vprašanje, paritetni mornarski komisiji, poljedelskemu odseku, odseku za duševna dela, odseku za obrtno zdravstvo (higijeno) in varstvo pred nezgodami itd. Dalje je zastopal Mednarodni urad dela v odseku Društva narodov za vprašanje beguncev, kakor tudi v posvetovalnem gospodarskem odboru Društva narodov. Povsod se je pokazal moža. Njegovega nasveta bodo v Mednarodnem uradu dela pogrešali. Delavci vsega sveta bodo temu odličnemu svojem sodrugu ohranili trajen in časten spomin. Cv. K.

in kar je glavno — koliko je tekom zadnjega leta profitiral.

Da je vse dobičke ustvarila živa delovna sila delavca, o tem pri delitvi dobičkov ne bo govoril nihče! Delavstvo pa se tudi samo za takšne stvari ne zanima bogve kaj, kar mu je pač v njegovo škodo. Na sveti večer je bilo skozi okna opaziti sijajno razsvetljenje, razkošno opremljene sobe in salone naših podjetnikov in drugih bogatinov, v katerih si člani njih rodbin poklanjajo bogate darove in nasičeni vsega, so končno, ko je sedla milostiva ali hčerka h klavirju, peli hvalospeve Kristusu. Tistemu Kristusu, čigar podoba človeka-delavca so vse leto do skrajnosti izkoriščali. O sveta hinavščina in farizejstvo!

V privatnih hišah, vilah in graščinah lesno-industrijskih magnatov, bogatih lesnih trgovcev, obogatelih tesarskih mojstrov in imovitih tovarnarjev pohištva itd. blesk in sijaj, toplota, moderne obleke in polno obložene mize jedi in pijača.

Kje ste mizarji, strojni delavci, tesarji, kje ste vi delavci na zagah in gozdovih, v vaših zaduhlih stanovanjih, v vaših barakah in napol podrtih bajtah ostali s svojimi božičnimi nakupi toplih oblek in uboval za vas, za vaše žene in otroke? Saj ste delali in se celo leto mučili!

Sodrug lesni delavci! Posvetimo vse naše moči zgradbi in izpolnitvi naše strokovne organizacije. To kar imamo, jačajmo in krepiamo! Zbiramo vse one dele in drobce, ki spadajo v naše vrste. Bratsko roko podajmo vsakemu lesnemu delavcu brez razlike! Naše Osrednje društvo lesnih delavcev bo v veliki zajednici Unije drvodelskih radnika Jugoslavije vedno storilo svojo dolžnost! Iskrenost in poštenost vedno bodi geslo nad vse! Vzгаjajmo, agitirajmo, posvečujmo vso našo ljubezen naši strokovni organizaciji! Do-prinašajmo žrtve, vzbujajmo v sebi zavest in vero v same sebe, zavedajmo se vselej, da smo delavci — člani velikega, nepremagljivega proletarskega razreda, ki si v neprestani borbi mora urediti svojo usodo sam.

To smo hoteli povedati našim sodrugom lesnim delavcem kot popotnico ob početku Novega leta. Nič sentimentalnosti, nič veselega Novega leta, veselo naj bo delo v organizaciji in za organizacijo. Vesela naj bo borba, da bomo v bodoče imeli zaznamovati večji porast in zavest.

OPozORILo.

Opozarjajo se vsi lesni delavci, člani strokovne organizacije, ki postanejo brezposelni ali so že brezposelni, da se javijo v svojem interesu v tajništvo, in to v dopoldanskih urah vsak dan.

BRIVCI.

Društvo BRIVSKIH POMOČNIKOV IN POMOČNIC obvešča vse pomočnike in pomočnice, ki iščejo mesta, kakor tudi gospode mojstre, ki iščejo pomočnike, da dobijo tozadevne informacije pri omenjenemu društvu v Delavski zbornici L, 2. vrata levo, ob torkih, sredah in petkih ob 12.—21. ure. Dajemo informacije tudi pisмено na gori navedeni naslov, poštni predal 230.

MONOPOLCI.

Novo leto naj bo leto spametovanja in jeklene volje za organiziranje, da nam bo tako mogoče že vendar enkrat doseči izboljšanje položaja in pokojnine, da nam ne bo treba s strahom zreti v bodočnost!

Iz seje upravnega odbora.

Dne 28. januarja 1933 se bodo vršile volitve obratnih zaupnikov v naši tovarni. Delavstvo se opozarja, da naj pazi, da bo vsakdo vpisan v volilni imenik, ker drugače po zakonu nima pravice voliti. Kdor ni vpisan ali opazi kako pomoto, naj se pritoži volilnemu odboru (predsednik istega je s. Žakelj Jakob).

Dalje se priporoča delavstvu, naj voli vsak ono listo in odša svoj glas za listo (organizacijo), kateri priznava, da ima naj-

5. Volitev obratnih zaupnikov.
6. Volitev novega odbora.
7. Razno.

Ker je to velike važnosti, da si bomo izvolili res dobre zaupnike, kateri bodo imeli res veselo delo, je sveta dolžnost vsakega člana, da se občnega zbora gotovo udeleži.

Peki Ljubljana.

Podružnica pekovskih pomočnikov v Ljubljani je priredila božičnico, kakor običajno vsako leto, svojim brezposelnim sodrugom. Moramo pa tudi omeniti, kako nesramno so to božično akcijo izkoristili neorganizirani brezposelni pekovski pomočniki, oziroma nekateri stari požeruhi-pijančki, ki so sli pobirat na račun vseh neorganiziranih ter nabrali nekako okrog 1000 Din. Nato so sli omenjeni pijanci pit po raznih gostilnah, ter toliko časa pili, dokler so imeli kakšen dinarček v žepu. To jim še ni zadostovalo, pač pa so sli od mojstra do mojstra in govorili, da smo mi tisti, ki pobiramo denar na račun brezposelnih, in namesto da bi obdarovali nje, ga rajiš zapijemo itd. Og. mojstri so bili na ta način prepričani, da smo v resnici mi tisti izkoriščevalci, ki na tak nesramen način izkoriščamo brezposelne pekovske pomočnike, namesto da bi jim pripomogli vsaj malenkostno darilce za božičnico. To je zelo slabo vplivalo na podružnico pekovskih pomočnikov, in si je morala mučno prizadevati, da je stvarno dokazala, da to ni resnično, kar so govorili neorganizirani in lumpi proletariata.

Vendar se pa zahvalujemo nekaterim mojstrom, ki so bili tako velikodušni in socialnega čuta ter pripomogli svojemu najbližjemu v najhujši stiski in bedi.

Enako se zahvaljujemo nekaterim tvrdkam, ki so isotako prispevale. Obdarovanih je bilo 12 organiziranih pek. pomočnikov, in to po Din 100.— brez razlike vsi enako.

Končno se zahvaljujemo tudi tistim sodrugom pomočnikom, ki so se odzvali vabilu za pomoč brezposelnim.

Peki Celje.

Kakor vsako leto, smo tudi letos napravili akcijo za božičnico v prid brezposelnim pekovskim pomočnikom. Nabiranje prispevkov pri mojstrih ni delalo nobenih težkoč, ravno nasprotno, še zelo naklonjenosti so se nam izkazali. Božičnica je vsekar dobro izpadla.

Daroval so sledeče pekarnje po Din 100.— Delavska pekarna, g. Kirbiš, g. Janiš, Kač, g. Ahleitner, g. Zadavec, g. Gaberc, ing. Stiger.

3. Volitev obratnih zaupnikov.

4. Volitev novega odbora.

5. Razno.

Ker je to velike važnosti, da si bomo izvolili res dobre zaupnike, kateri bodo imeli res veselo delo, je sveta dolžnost vsakega člana, da se občnega zbora gotovo udeleži.

Peki Ljubljana.

Podružnica pekovskih pomočnikov v Ljubljani je priredila božičnico, kakor običajno vsako leto, svojim brezposelnim sodrugom. Moramo pa tudi omeniti, kako nesramno so to božično akcijo izkoristili neorganizirani brezposelni pekovski pomočniki, oziroma nekateri stari požeruhi-pijančki, ki so sli pobirat na račun vseh neorganiziranih ter nabrali nekako okrog 1000 Din. Nato so sli omenjeni pijanci pit po raznih gostilnah, ter toliko časa pili, dokler so imeli kakšen dinarček v žepu. To jim še ni zadostovalo, pač pa so sli od mojstra do mojstra in govorili, da smo mi tisti, ki pobiramo denar na račun brezposelnih, in namesto da bi obdarovali nje, ga rajiš zapijemo itd. Og. mojstri so bili na ta način prepričani, da smo v resnici mi tisti izkoriščevalci, ki na tak nesramen način izkoriščamo brezposelne pekovske pomočnike, namesto da bi jim pripomogli vsaj malenkostno darilce za božičnico. To je zelo slabo vplivalo na podružnico pekovskih pomočnikov, in si je morala mučno prizadevati, da je stvarno dokazala, da to ni resnično, kar so govorili neorganizirani in lumpi proletariata.

Vendar se pa zahvalujemo nekaterim mojstrom, ki so bili tako velikodušni in socialnega čuta ter pripomogli svojemu najbližjemu v najhujši stiski in bedi.

Enako se zahvaljujemo nekaterim tvrdkam, ki so isotako prispevale. Obdarovanih je bilo 12 organiziranih pek. pomočnikov, in to po Din 100.— brez razlike vsi enako.

Končno se zahvaljujemo tudi tistim sodrugom pomočnikom, ki so se odzvali vabilu za pomoč brezposelnim.

Peki Celje.

Kakor vsako leto, smo tudi letos napravili akcijo za božičnico v prid brezposelnim pekovskim pomočnikom. Nabiranje prispevkov pri mojstrih ni delalo nobenih težkoč, ravno nasprotno, še zelo naklonjenosti so se nam izkazali. Božičnica je vsekar dobro izpadla.

Daroval so sledeče pekarnje po Din 100.— Delavska pekarna, g. Kirbiš, g. Janiš, Kač, g. Ahleitner, g. Zadavec, g. Gaberc, ing. Stiger.

Po 50 Din so darovali sledeči: Mestni mlin, Socher in Freigl.

Po 30 Din Kofidenti. Po 20 Din Pančič, Oberžan, Krašovec. Po 10 Din Selšek, Fredce, Somre in Vivot. Pomočniki so darovali skupaj 205 Din. Skupni znesek 1305 Din. S tem zneskom je bilo obdarovanih 14 brezposelnih pekovskih pomočnikov.

Za nabrane darove se Vam v imenu vseh zahvaljuje vodstvo in članstvo podružnice pekovskih pomočnikov v Celju.

Pri tem koristnem usmiljenju je treba pripomniti, da je med temi ovčicami tudi volk, ki pravi, da nima za brezposelne nič, češ, kaj mi mar brezposelni, ki noče delati. Vsak lahko dandanes dela, kdor le hoče in če ni prelen. Za potepuha nimam denarja, jaz sam sem gospodar svojega denarja in ni niti dobi od mene nobenih darov itd. Dotičnemu mojstru tudi hvala, da ima toliko socialnega čuta do svojega bližnjega.

Pekovski pomočniki, pomnite si dobro! Delavstvo pa vprašajmo, kje kupuje vsakdanji kruh in pecivo?

Pripomba uredništva: Lepo je in cloveško, če se za trpeče, ki še bolj trpijo, zbirajo posebni prispevki poleg članarine. Da dajejo tudi mojstri, pokažejo s tem svoj človeški čut. Le če bi ti mojstri dajali po svojem prepričanju, ne da bi jih morali hoditi prositi, bi bilo hvalevredno. Vendar naj strokovno organizirani člani skrbno, da bodo vsi pomočniki organizirani, da bodo vsi redno plačevali svojo članarino, da bo ta članarina primerna, tedaj pa za brezposelne člane ne bo treba prosjačiti okrog, nego bodo imeli dovolj veliko podporo pri organizaciji. Tako se bo delavsko pokazala razrednost in solidarnost, ki ni od nikogar drugega odvisna, nego samo od svoje strokovne organizacije.

Dne 28. dec. 1932 je za večno zaspal sodrug Črnko Franc v visoki starosti 80 let. Bil je ves čas agilen in vnet član podružnice, dokler je bil sposoben za delo. Delal je pri enem mojstru nad 40 let ter ga je zadnja leta popolnoma pobila starost. Torej pravi **hlapec Jernej**.

Čast delu in njemu!

Ob priliki njegove smrti je naša podružnica darovala mesto venca na grob 100 Din njegovi zvesti družici.

LESNI DELAVCI.

Ob Novem letu.

Pravzaprav ni Novo leto nič drugega, kakor znamenje periode računstva. Vsa ona voščila »Srečnega in veselega Novega leta, ki jih ob takih trenutkih slišimo, so sentimentalne fraze. A vendar igra konec starega in začetek novega leta v javnem življenju silno važno vlogo. Ves kapitalistični svet — od malega obrtnika do velikega industrijalca delniške družbe, od malega branjevca do velikega trgovca, od male posojilnice tja do mogočnih bank — skratka vse zaključuje račune, izvršuje inventarje in se pripravljata na sestavo bilanc. Vsakdo skuša doznati, koliko je imel v pretečenem letu izdatkov, koliko dohodkov.

Dne 25. januarja bo imela podružnica pivovarjev svoj redni letni občni zbor in volitve obratnih zaupnikov v gostilni Reinighaus v Šiški ob 6. uri s sledečim dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo odbora in kontrole.

Sodrug!

Kupujte in zahtevajte povsod kruh in pecivo iz **Prve delavske pekarnе**, r. z. z o. z., **podružnica v Ljubljani**, Postojnska ulica 11, desno. Telefon 31-71.

Sodružice!

več volje do dela in zastopanja delavstva, in ki je edina delavsko zavedna. Za nosilca liste naše organizacije »Savez radnika monopol. preduzeča« je izbran najstarejši član (po starosti) s. Žakelj Jakob.

Možnost je dana vsem kategorijam in vsem oddelkom tovarne, poslati svoje zastopnike v odbor obratnih zaupnikov.

Delavci, vsi do zadnjega na volišče, da dokažemo zanimanje za svoj težki položaj!

26. januarja 1933 ob pol 6. uri zvečer bo sestanek članov organizacije »SRMPJ«, kot običajno, v konferenčni sobi Delavske zbornice.

Udeležba za člane obvezna, vabi se pa tudi vse one tobačne delavce in delavke, ki se zanimajo za svoj življenski obstoj.

Ostali sklepi se podajo na sestanku! Družnost! Odbor.

V vednost monopolnemu delavstvu!

15. decembra 1932 ob pol 18. uri je bil sklican članski sestanek Strokovne zveze tobačnega delavstva v Ljubljani (krščanski socialisti) in sicer radi pojasnitve predlogov in sprememb k novim »Pravilnikom« za monopolno delavstvo.

Ker je »nekdo« izdajal vabila tudi v »Savezu delavcev monopolskih podjetij« organiziranim članom (kljub temu, da ni bil njihov članski sestanek) sva se podpisana udeležila tega sestanka. Na sestanku samem se nas je opozorilo, da je — pravzaprav — dostop dovoljen le članom. Morala sva, kot je gotovo, le samo poslušati čitanje predlogov in sprememb — prvič zato, drugič pa tudi zato, ker je bilo že vse odposlano Upravi drž. monopolov in bi bilo brez smisla oporekatj stvari, katera je že odposlana.

Predlogi so bili prečitani zato, kot se je izrazil g. referent, ker je delavstvo tobačne tovarne v Ljubljani zbrano na svojem sestanku dne 24. novembra 1932 odločno zahtevalo, da se ne predlaga predlogov, o katerih tobačno delavstvo ni informirano. (Po mnenju g. referenta je najbolj nesramno to, da se taka delavska zahteva napiše v strokovni časopis »Delavec« in kot smo slišali na tem sestanku, je g. referent smatral to zahtevo kot višek drznosti tobačnega delavstva).

Pri čitanju sprememb smo opazili, da ne gre v toliko za pojasnjevanje, kolikor za zamero radi gornje zahteve in dajanja nesladnih in hujskajočih opazk proti »Savezu delavcev monopolskih podjetij«.

Ne zamerimo g. referentu, kajti vsak uslužbenec mora delati tako, kot hoče gospodar in kakor je isti o stvari informiran (n. pr. bolje je iti iskati uradne informacije en teden pred sestankom, da se članom poroča istina, kot pa en teden po sestanku, da se jih potem sliši od uradne strani, zakaj se ni točno poročalo — ali ni tako g. L. radi pokojninskega vprašanja?)! Kdo potem slepari in farba delavce, kot se je izrazil na sestanku poročevalec? Mislimo, da vsak čevljar po sebi meri — čevlje!!

Mi pa popolnoma dobro vemo, da smo tobačni delavci hujskanja in lepih obljub do grla siti, kajti od tega nimamo popolnoma nič drugega kot to, da se nam stalno trga plače in druge pravice, katere je monopolno delavstvo že imelo!

Vemo, da se je delo za monopolce, pribito pa je dejstvo, da se je premalo pazilo na praktičnost predlogov (zelo dobro so nam poznani slučajji, da se je s kakim predlogom na eni strani položaj izboljšal, zato pa na drugi strani stokrat poslabšal!).

Tako smo po čitanju teh predlogov v glavnem za predloge ali v detajlih se pa pozna, da niso bili izdelani od samih delavcev tobačne tovarne, zakaj oni so na pogled dobri, zato pa po izvajanju niso, n. pr. (predlog):

»Delavec, kateri je zaposlen 15 let v tovarni, ima pravico napredovati v višjo kategorijo po dobri oceni!«

Zelo lepo to, vsaj bi pravzaprav moral biti vsak delavec dobro ocenjen; kaj pa, če se ta delavec-delavka zameri svojemu predpostavljenemu?! Kaj pa potem? Ali naj bo zato obsojen na večno nižjo kategorijo?!

Poznano nam je zelo dobro, da vsak delavec ni vsakemu gospodu vedno po volji!

Drugi primer: Dokler so privremeni in sezonski delavci v tovarni, se ne sme nikogar penzionirati (ex off)!

Kaj se to pravi?! Popolnoma nič dru-

gega kot to, da naj se še vedno odlašajo s priznanjem »Pokojninskega pravilnika«, ker je še vedno dovolj »privremeni« in sezonskih delavcev-vk za na cesto, če ni dela!

Ali bi ne bilo lepše in boljše z vso odločnostjo zahtevati, da se starim, že dela sitim delavcem da pokojnina, dovolj visoka za uživanje iste še par let v svobodi — ne pa, da se mučijo v prahu in znoju že po štirideset let in še več v tovarni, pa še niso sigurni, če jih ne odpuste brez vsega?

Dovolj visoka pokojnina! Še dobro se spominjamo, da smo — ko smo predlagali povišanje osnovnih plač za 35% — izračunali, da bo samo na ta način mogoče doseči delavcem po 35 letih službe polno pokojnino, katero je bila pripravljena dati Monopolna Uprava (Din 600.—, 800.—, 1000.— mesečno), kar bi pa zahtevali izpod 30%, bi pa samo grešili nad samim seboj, ker bi ne bilo mogoče doseči nikdar polne pokojnine po 35 letih službe! Ali naj še vedno garamo 40 let v tovarni?!

Ali se ni g. referent norčeval iz te naše zahteve?!

Tretji primer: Sezonski delavec mora priti po enomesečnem zaposlenju vsaj v zadnjo plačilno stopnjo dotične kategorije — v katero spada po svojem zaposlenju.

Sicer bi bila to dobra zahteva — ali če bi se uresničila, bi odpadlo sezonskim delavcem do ene četrtine dnevne plače!

Zakaj? — Nam je dobro poznano — vsaj v tem živimo — da dá g. direktor po gotovi odredbi in s pristankom Monopolne Uprave sezonskim delavcem lahko več plače (z ozirom na to, ker ne spadajo med stalno delavstvo), kot pripada po »Pravilniku o plačah«.

Ravno v tem predlogu pa vidimo, da kdor je sestavljal predloge ni bil sam tobačni delavec, kateri se za vse vrste grupe in kategorije zanima, pač pa nekdo, kateri more samo teoretično nekaj napraviti, kar pa prinese v praksi mnogo razočaranj!

Na izjavo g. referenta, da »nasprotna organizacija« nič ne dela, bi se drznili vprašati samo delavstvo tob. tovarne, če je sploh katera organizacija kjerkoli tekom 5 mesecev svojega obstoja sezidala delavcem zlate gradove in pripomogla do milijonskih zaslužkov. (Savez radnika monopol. preduzeča je bil ustanovljen, kot vemo, 1. julija 1932, a njegova pravila potrjena od Ministrstva notr. zadev 28. avgusta 1932.)

Ko nam očita sleparstvo, bi stavili vprašanje: Zakaj se je dopustilo, da so odletele mnoge dobrine iz »Delavnega reda tob. delavstva« iz l. 1902?!

Leta 1926 še nas »mladih sleparjev« ni bilo v tobačni tovarni — ali smo potem tudi tega »Mi« krivji?!

Očitale se nam je tudi, da smo zahtevali to kar že imamo — seveda lahko rečete: »že imamo«, ali dobro pa vemo tudi to, da še nimamo vsi tega kar imajo nekateri in to je tisto: za vse, ne samo za one, kateri so dobro ocenjeni.

Morda pa naj bi ti predlogi veljali samo za one, katere se je klicalo na sestanek — kaj pa potem mi drugi delavci in delavke — ali mi ne bi smeli zvedeti, kaj se za nas zahteva?!

In kako je mogoče staviti zahteve za celo Jugoslavijo, če pa ne veste niti za razmere ljubljanskega tobačnega delavstva!

Lepo bi se nam zahvalili monopolski delavci n. pr. iz Beograda-markarnice, če bi se te predloge upoštevalo, kajti takoj bi jim plače odletele od sedanjih Din 40.— do 90.— dnevno, na Din 20.— do 50.—; boljše bi bilo, če bi bili predlogi poslani iz Drž. markarnice na Monopolno Upravo, ker potem bi se šlo za izboljšanje, tako pa o tem ni govora.

Zato: Ljubljana more staviti zahteve le za Ljubljano — a vsi monopolski delavci skupaj za vso monopolno delavstvo Jugoslavije!

Vsakomur, pa naj bo te ali one »farbe«, naj bo delavec ali delavka, svetujemo, naj že vendar enkrat prične vsak sam misliti, kaj ga teži in kaj bi bilo treba napraviti, potem pa skupno vsi delavci, organizirano napraviti zahteve in predloge, pa se ne bo nikomur vrivala v glavo misel: Ti delajo pa samo za sebe!

Delavci! Postavimo se že enkrat na lastne noge, da ne bodo vedno padali očitki; delavci so neumni sužnji, kateri morajo samo ono sprejeti za dobro, kar jim drugi napravijo (in vrinejo).

Spametujmo se! Le v enotni organizaciji je moč delavstva izražena do popolnosti! s. Frece Franjo. s. Marinšek Franjo.

Razno.

Nekaj o strokovnem tečaju v Mariboru.

Ker je v letošnjem tečaju predmet o govorništvu bil končan, zato hočem navesti, kaj se je pri tem predmetu govorilo in razpravljalo. Poleg drugih dobrih problemov, se je nazadnje največ govorilo o zaposlevanju žensk v tovarni in ali naj bi žene sploh bile samo doma. Na ta vprašanja se je odgovarjalo različno, ali vendar je bila večina za to, da je žena tudi zaposlena in da služi, ker šele s svojim lastnim zaslužkom se bo lahko smatrala kot samostojna. Od nikogar ne bo odvisna in tudi mož ji ne bo mogel več predbacivati, češ, jaz služim sam, ti pa si od mene odvisna, za to pa mi tudi moraš biti hvaležna in pokorna. To naziranje smatram za nepravilno in rečem samo to: Če mora žena hoditi z možem vred v tovarno za zaslužkom, že s tem dolgo ne bo dosegla enakopravnosti. Ne bo samo sužnja svojemu možu nego tudi sužnja kapitalista. Žena v tovarni je oropana vsake svobode. Ona mora pozabiti na svoje otroke in gospodinjstvo. Če bi žena od tega kaj imela, no, dobro, recimo da pomaga možu služiti. Tedaj bi tudi mož moral, recimo sprevideti, da bi zvečer pomagal tudi ženi tisto delo izvrševati, katero je zaostalo za časa, ko je žena bila v tovarni. Ali žal, to se ne zgodi, moške nimajo k temu razumevanja. Govorilo se je tudi mnogo o novem družabnem redu. To so res krasni načrti, srečen bo tisti, kateri bo to doživel. Posebno žene bodo imele raj že na tem svetu. One bodo brez vseh skrbi delale po tovarnah, za otroke jim ne bo treba skrbeti, ker bodo zavetišča in kadar bo doma, potem se ji zopet ne bo treba mučiti, ker bo vse mehanizirano. Edino, o čemur se nič ne govori, to je o razredni zavednosti in o kulturi. Tudi k temu bi bilo treba mehanizacije To so pa stvari, katere najboljšim moškim manjkajo. Ne smemo se čuditi, da so žene s svojo zavednostjo tako zaostale, da jih je strahno težko za kaj pridobiti, edino za cerkev, kjer se jim zdi, vsaj večini, da so najbolj srečne. Dolžnost torej bi bila vsakega moža, da ne smatra svoje žene za nekakšno manj vredno bitje. A če že misli da je, potem pa je njegova sveta dolžnost, da jo on podučí, da jo izobrazi in da je ne pusti vedno doma, temveč da z njim vred obiskuje javne shode in predavanja. Kratko rečeno: tudi žena mora vedeti, kaj je sploh strokovna, kulturna in gospodarska organizacija. Kadar bo to doseženo, tedaj bo tudi novi družabni red hitreje dosežen.

Obiskovalec tečaja.

Pripomba uredništva: Priobčujemo ta dopis nekega obiskovalca mariborskega strokovnega tečaja, ki je vzbudil v obiskovalcih tudi misli o zaščiti žene in o njeni enakopravnosti.

Opozorilo.

Delodajalci se opozarjajo, da znaša pri 7% bolniškem in 7% nezgodnem prispevku odtegljaj po mezdni razredih od 1. januarja 1933. na dan, kakor sledi:

Mezdní razred: I. Din 0.23; II. Din 0.33; III. Din 0.39; IV. Din 0.48; V. Din 0.57 VI. Din 0.69; VII. Din 0.82; VIII. Din 0.98; IX. Din 1.18; X. Din 1.39; XI. Din 1.64; XII. Din 1.97.

Ravnateljstvo SUZOR-ja je sklenilo, da poviša za ljubljanski okrožni urad bolniške prispevke od 6.5% na 7%, nezgodne prispevke pa od 6% na 7%.

Urad obvešča vse delodajalce, da je Ministrstvo za socialno politiko in narodno

A. Žibert

trgovina s čevlji

nudi cenj. občinstvu svojo veliko izbiro domačih in inozemskih čevljev, lepih trepnih sportnih čevljev za dame, gospode in otroke. — Velika izbira naj-novejših snežk in galoš po zmerno nizkih cenah.

Ljubljana, Prešernova ul. 38

Pristopajte k Cankarjevi družbi!

zdravje odobril sklep ravnateljstva SUZOR-a o 7% bolniškem prispevku. Objavljeni odtegljaji veljajo od 1. januarja 1933 dalje.

OUZD v Ljubljani.

Jesenice.

Članska zborovanja Splošne gospodarske in konzumne zadruge za Gorenjsko r. z. z o. z. na Jesenicah so se pričela v nedeljo, dne 8. t. m. Splošna gospodarska in konzumna zadruga za Gorenjsko, kar je od junija 1932 novi naziv za nekdanjo Stavbeno in gostilniško zadrugo »Delavski dom« na Jesenicah, je absorbirala leta 1931 zadrugi »Stan in dom za Gorenjsko« ter »Klavnico za Gorenjsko«. Na jesen 1932 pa je odkupila gorenjsko okrožje Konzumnega društva za Slovenijo na Jesenicah z osmimi prodajalnami in je zdaj osrednja delavska zadruga na Jesenicah, ki je nastala iz štirih. Poleg nje zelo uspešno deluje še delavska Splošna hranilnica in posojilnica za Jesenice in okolico, r. z. z o. z. s sedežem na Savi v Delavskem domu. Splošna gospodarska in konzumna zadruga ima danes osem konzumnih oddajališč, dve zadrugi gostilni, edini kino na Jesenicah (zvočni kino Radio), ter delavska domova na Savi in v Sp. Gorjah. Ker je treba zdaj razvojne faze zaključiti in dati računa o izvršenem delu kakor tudi zlasti izvoliti izpopolnjeno načelstvo in nadzorstvo, ki bo zastopalo vse združene panoge in uspešno vodilo zadrugo delo, se bo vršil v nedeljo, 22. t. m. izredni občni zbor te zadruge. Pred njim se pa vršijo po določenem redu članska zborovanja v tednu od incl. 8. jan. do incl. 15. jan. t. l. O delu in razpravah bomo še poročali.

Žitnik Peter

splošno kleparstvo, specialna instalacija strelovodov, »Conco« izolacije za Dravsko banovino

Ljubljana Ambrožev trg 9

Telefon 31-46

VESELO NOVO LETO

želijo svojim cenjenim gostom in odjemalcem:

Manufakturna in modna trgovina »Pri Zvonu« Ljubljana Pred Škofijo 21	Franc Dolinar parna pekarna Ljubljana Pred Škofijo	Rudolf Radovan tapetnik Ljubljana Mestni trg 13	M. S. Radilović gostilna Tratnik Ljubljana Sv. Petra c. 25
Filip Bizjak krzrnarstvo Ljubljana Kongresni trg 8	O. Žužek Ljubljana Tavčarjeva ulica	Josip Olup Kupujte moške obleke, manufakturno in perilo Ljubljana, Stari trg 2, na vogalu	A. Volk veletrgovina moke Ljubljana Resljeva cesta